

Hrvatska grančica

DVOJEZIČNO GLASILO HRVATA U RUMUNJSKOJ
PUBLICAȚIE BILINGVĂ A CROAȚILOR DIN ROMÂNIA

STR. / PAG. 3

KIRVAJ U NERMIDU

STR. / PAG. 4-5

KARAŠEVSKA ZORA

STR. / PAG. 8-9

NA KRAJU JOŠ JEDNE SEZONE

*Karaševska zora na Šuri i
u Dumbravi Sibiu*

Sljedeća emisija na hrvatskom jeziku (repriza) prikazat će se u petak 05.08.2022, u 15.30 sati. Gledajte nas!

Mjesečno Izdanje Zajedništva Hrvata u Rumunjskoj /
Ediție lunară a Ununii Croaților din România

Godina / Anul **XXVIII**
Broj / Numărul **195**

Nakladnik / Editor
Zajedništvo Hrvata u Rumunjskoj /
Uniunea Croaților din România

Za nakladnika / Pentru editor
Giureci-Slobodan Ghera

ISSN KOD / COD ISSN **1841-9925**

Glavni urednik / Redactor șef
Ivan Dobra

Urednici / Redactori
Lina TINCUL

Vanjski suradnici / Colaboratori
Maria LAŢCHICI; Pr. Davor LUCACELA; Petru MILOŠ

Tehnoredaktor / Tehnoredactor
Zlatko Nikola URSUL

Adresa:

Zajedništvo Hrvata u Rumunjskoj
Uniunea Croaților din România
327065 Caraşova 22, jud. Caraş-Severin, România
Telefon: **0040-255-232255**

Fax: **0040-255-232146**

E-mail: **zhrucc@gmail.com; hg.redactia@zhr-ucr.ro**
Web: **www.zhr-ucr.ro** **Hrvatska Grančica**

www.zhr-ucr.ro

Sljedeća emisija na hrvatskom jeziku (repriza) prikazat će se u četvrtak 25.08.2022, od 11.00 sati (prije podne). Svaka emisija pokušava obuhvatiti ono što je značajno u povijesti i životu hrvatske manjine na rumunjskom prostoru, naše tradicije, običaje i najvažnije događaje iz karaševske zajednice. Gledajte nas!

Svakog petka s početkom od 19:10, na frekvenciji 105,6 MHz Radio Ričice, emitira se naša emisija na hrvatskom jeziku. Slušajte nas!

U OVOM BROJU DONOSIMO / ÎN ACEST NUMĂR:

KIRVAJ U NERMIĐU	STR. 3
U DUMBRAVI SIBIU	STR. 4
KARAŠEVSKA ZORA NA ŠURI	STR. 5
CRONICARII DIGITALI ÎN COMUNITATEA CROATĂ	STR. 6
ETNIČKA RAZNOLIKOST I INTERKULTURALNOST	STR. 7
NA KRAJU JOŠ JEDNE SEZONE	STR. 8-9
MISA U LURDSKOM SVETIŠTU	STR. 10
OBILJEŽEN SVJETSKI DAN BAKA I DJEDOVA	STR. 11
SRPANJ – MJESEC VISOKOG ŽUTOG ŽITA	STR. 12
KRALJSKI DALMATIN	STR. 13
LUNA LUI CUPTOR!	STR. 14
RUCSACUL CU POVESTIRI DE PE VIA TRANSILVANICA	STR. 15

RUCSACUL CU POVESTIRI DE PE VIA TRANSILVANICA

Prezent în propria-ți viață

“M aghiari, germani și de alte naționalități”. Așa suna formula incluzivă a lui Nicolae Ceaușescu, textul gândit să garanteze, măcar la nivel declarativ, egalitatea tuturor locuitorilor Republicii Socialiste România.

„Și de alte naționalități”. Aflai de ele doar dacă se-ntîmpla să te intersecțiezi, în viața personală, cu reprezentanții lor. Am avut noroc. Crescută, pînă la 6 ani, de bunicii de la Brăila, aveam pe aceeași stradă români și greci. Mai tîrziu, cînd am aflat că toată lumea avea, de fapt, aceeași naționalitate, m-am prins că pe strada noastră trăiau etnici români, greci, țigani, evrei. Am aflat că, pe vremuri, în Brăila cosmopolită, mai existaseră importante comunități de bulgari și turci. Au fost.

Cine ajungea la Constanța se dumirea că minoritățile de bază ale orașului sînt turcii și tătarii. Tîrziu am aflat că pe pămînturi românești trăiesc și italieni ori albanezi. Și foarte tîrziu că țara asta numără cam 18 grupuri etnice. Dintre ele, în județul Caraș-Severin trăiesc 11. Cehii, de pildă, numiți de localnicii români „pemi” (o simpatică stilcire a cuvîntului „bo-emi”/„boemieni”, carevasăzică locuitori ai Boemiei). Sau, semnificativ mai numeroși, croații.

Satul Carașova din Caraș-Severin numără astăzi cam 2.700 de croați. Plăcuțele bilingve, limba pe care-o auzi pe străzi, muzicile care se-aud la bufet ori din mașinile pe lîngă care treci, toate-ți spun că aici croații sînt... minoritari majoritari.

Sînt aici de secole (primul din cele trei valuri a ajuns în zonă în veacul al XIII-lea) și, chiar dacă nu mai sînt la fel de mulți ca altădată, au ținut cu dinții de ceea ce-i definește.

Cel mai greu le-a fost în comunism, cînd oficialii români, în complicitate cu statul iugoslav, au inventat limba sîrbo-croată și a încadrat și etnia în această struțocămilă. Așa au ajuns copiii comunității să studieze, la școală, o limbă maternă care combina chirilicele sîrbești și caracterele latine ale croatei.

Deși crașovenii s-au ținut tari: chiar dacă dialectul lor e arhaic și precede cu sute de ani apariția limbii literare, au reușit să-l păstreze nealterat. Firește, se mîndresc cu asta: „Dintre toate dialectele etniilor croate din Europa, pe noi croații din Croația ne înțeleg cel mai bine”.

Am stat de vorbă cu un istoric, o învățătoare și redactorul-șef al revistei croaților. Toți mi-au spus

același lucru: educația și credința au legat, de-a lungul timpurilor, comunitatea.

În comunism, ușor nu le-a fost nici cu școala, nici cu biserica. Așa cum nu le-a fost ușor să rămînă în țară după 1990. Fiindcă unicul avantaj de pînă atunci fusese o situație materială excepțională: mulți dintre croați lucrau la minele din Banatul Montan, muncă generos retribuită. Salariile minerilor erau mari peste tot în țară. În schimb cele ale lucrătorilor în minele de uraniu erau (din pricina riscurilor) uriașe. Odată închise exploatarea, croații au început să-și caute de muncă dincolo de granițe, către Vest. Pentru că nici alte soluții nu se-arată la orizont: creșterea animalelor a devenit o amintire, la fel și cultivarea pomilor fructiferi. În satul Rafnic, din apropiere de Carașova, mai există un singur cal.

După cel de-al Doilea Război Mondial, întregă Reșiță se aprovizionează cu lapte din satele croaților. Acum, în zonă stînele mai supraviețuiesc ici-colo.

Preocupați să supraviețuiască ei înșiși, crașovenii au pornit către alte țări. Au găsit acolo ce căutau și și-au luat cu ei, firește, și copiii. Prea puțini au văzut în revenirea la vechile case o opțiune viabilă. „Au mîncat și pîinea singurătății. E greu printre străini. Dar aici ce oportunități au?”.

Crașovenii plecați se mai întorc în sat doar de sărbători. E ocazia perfectă pentru ca rudele rămase aici să recupereze timpul pierdut. Și să le amintească, o dată în plus, cine sînt.

Am aflat și noi cine sînt, în doar o zi și jumătate petrecută printre ei. Le-am văzut casele împodobite cu plăci colorate de faianță și spectaculoasele veșminte de nuntă. Am mîncat irezistibilul papricaș de miel și l-am ascultat pe bătrînul Pitzuric, rapsodul care înveselește și întinerește totul în jur, cînd pune mîna pe vioară. Am trecut chiar și pe la cimitir, unde crucile sînt dolda de aranjamente florale sclipitoare și chiar lumini, iar mormintele – marcate doar cu movile de pămînt.

Totul e trecător, tocmai de asta trebuie să fii foarte prezent în propria-ți viață. Țasta pare să fie principiul după care se ghidează croații din Carașova. N-ai cum să-i contrazici. În schimb, o idee grozavă ar fi să-i cunoști.

Text de Diana Popescu, jurnalist cultural,
realizatoarea celui mai ascultat
podcast cultural – Cronicari Digitali

LUNA LUI CUPTOR!

Pentru pescarii neîndemânatici în capturarea păstrăvului, cleanul este cel mai cunoscut pește pe care-l prind mai intens și cu mai multă plăcere.

Acest pește populează aproape toate apele din țară noastră, de la munte până la șes și, de foarte multe ori, atinge mărimi apreciable, trecând ușor pragul de un kilogram și lungimi de peste 50 de centimetri. Pe deasupra, are o carne foarte gustoasă, albă la culoare și cu multe oscioare. În schimb, măruntaiele, capul și icrele dau o savoare în plus gurmanzilor care se decid să facă un borș sau o ciorbă de pește.

Dacă este să vorbesc despre amintirile pe care le am în privința pescuitului la clean, atunci trebuie să mărturisesc de la bun început că cele mai frumoase aventuri datează din fragedă tinerețe și s-au petrecut pe timpul verii, atunci când temperaturile extrem de ridicate alternau cu schimbări bruște ale vremii. De multe ori mă prindea grindina pe malul râului, împreună cu averse de ploaie și descărcări electrice înfricoșătoare. Îmi amintesc și acum cum stăteam singur și speriat sub crengile copacilor și mă rugam la Dumnezeu ca totul să se termine cât mai repede și să ajung cu bine acasă. Foarte rare au fost situațiile când reușeam să conving un coleg să mă însoțească, majoritatea prietenilor mei de atunci preferau să meargă la scăldat, să-și ajute familia la strânsul fânului sau să citească pentru școală. Cu toate că eram încă în clasele primare, aproape că nu era zi, mai ales în luna lui cuptor, în care să nu hoinăresc pe malul râului Caraș cu undiță în mână, căutând cleanul și beldița (brzak).

De foarte multe ori și satisfacțiile au fost proporționale cu efortul depus, astfel că erau zile când prindeam multe beldițe și 15-20 de clenii foarte frumoși, unii având chiar peste un kilogram. Dar nu întotdeauna a fost așa, desigur. Câteodată străbăteam pe jos 7-8 kilometri pentru a ajunge la locul unde urma să pescuiesc, iar atunci se înteteau norii și după numai câteva minute se declanșa o

ploaie torențială, apa râului devenea foarte tulbure și eram nevoit să plec acasă fără nici o captură, dezamăgit și ud până la piele, doar cu amintirea amară pe care am trăit-o.

Îmi aduc foarte bine aminte de o ieșire pe malul râului Caraș în aval de comuna Carașova, într-un loc cu apă lină și adâncă unde am pescuit cu două bețe, unul la cireșe, altul la vișine. Nailonul a fost de 0.20, plumbul de 10 grame, iar cârligul a avut dimensiuni mici, numărul 8-10. Am ajuns la locul cu pricina de cu dimineața, era încă răcoare, și am lansat ambele momeli la fund, iar rezultatele nu au întârziat să apară. Am scos primul clean la boabă de cireșe, unul frumos care mi-a umplut sufletul de bucurie, un exemplar cum nu mai există astăzi prin acele locuri. După care am prins încă trei, chiar mai mari, pe care i-am curățat și umplut cu urzici și puțină sare. În drum spre casă am mai lansat la lăcuste prinse pe malul râului și am crezut că o să mai am parte de câteva capturi frumoase. Știam că acest pește vânează când aproape de suprafață, când în bulboanele cele mai adânci unde stă la pândă în adânciturile de lângă mal sau sub rădăcinile copacilor care umbresc apa râului și din care îi cad insecte și fructe. Nu am mai avut noroc, cleanul s-a lenevit, iar în afară de șapte, opt beldițe nu am mai prins nimic. Oricum, a fost o dimineață perfectă, cu mult pește, cu mult soare și multe grade Celsius. O experiență de neuitat!!

Am ajuns acasă în jurul orei 11 și primul lucru pe care l-am întreprins a fost să separ peștii. Pe cei mari i-am pus în congelator, iar câteva beldițe și doi clenii i-am pus cu sare la frigider pentru o prăjeală cum se cuvine. Dat fiind că în aceea perioadă stăteam acasă numai cu bunica, părinții fiind plecați la lucru prin țări străine, eram pur și simplu de nestăvilit. Am luat un prosop în mână și am plecat la scăldat în Cheile Carașului. Acolo mi-am găsit prietenii, le-am povestit cu lux de amănunte cele întâmplate cu prilejul incursiunii la pescuit, ne-am scăldat în apa rece a Carașului, iar către seară, spre stupoarea bunicii, ne-am adunat cu toții la mine acasă pentru a degusta un pește proaspăt, cu mămăligă pregătită chiar de bunica și mujdei de usturoi.

Petru Miloș

KIRVAJ U NERMIĐU

Blagdan Svetog Jakova, zaštitnika mjesta, proslavljen je u Nermiđu na veličanstven način. Drugi po redu karaševski kirvaj održan je 25. srpnja u Nermiđu, na dan kada Katolička Crkva slavi blagdan Svetog Jakova (starijeg), jednog od dvanaestorice Isusovih apostola i 26. srpnja, na dan Svete Ane i Svetog Joakima, roditelji Blažene Djevice Marije.

Sveti Jakov dan je kada u Nermiđu svaka kuća ima otvorena vrata, jer na kirvaj se ne zove, a svi koji dođu dobro su dočekani jer slaviti kirvaj blagoslov je za cijelu kuću. A zna se da su Nermidani najbolji domaćini. Tko god dođe u nermidansku kuću neće izaći ni gladan, ni žedan. Stoga, prvom prilikom, i ako vas pozovu, odite na kirvaj.

Središnji događaj kirvaja bila je Sveta misa u mjesnoj crkvi, u prisustvu velikog broja vjernika, koju je s početkom od 12,00 sati predvodio velečasni Patašan Đuređ, župnik Lupačke župe. Svetoj misi su koncelebrirali svećenici hrvatske nacionalnosti iz više župa temišvarske biskupije, vlč. Petar Rebedžila, vlč. Patašan Đuređ, vlč. Milja Sima, vlč. Draghia Novica, vlč. Milan Sima i Mužiu Petru, župnik iz Făgeta.

Draga djeco, draga braća i sestre, slavimo danas svi zajedno blagdan Svetoga Jakova apostola, zaštitnika mjesne crkve. Pogotovo za vas, dragi vjernici iz Nermiđa, uz blagdan Uskrsnuća, Božića i Duhova, ovo je najveći blagdan, jer su vaši stari izabrali upravo svetoga Jakova kao zaštitnika ne samo ove crkve, nego i kao zaštitinika cijeloga

sela. Zagovor Svetoga Jakova branio je i očuvao vas. Sveti Jakov apostol uči nas da naša vjera bude jasna, čista i uvijek neka traži Gospodina Boga. I tu nam umirovljeni papa Benedikt XVI kaže da punoljetna i zrela vjera je ona koja je najdublje ukorijenjena u prijateljstvu s Isusom Kristom. Neka se i mi sami raspitamo u kakvoj povezanosti smo s Isusom! Sveta crkva traži od svakoga od nas da bude zreo kršćanin, kršćanin koji se hrani molitvom i prijateljstvom s Isusom Kristom, riječi su ravnatelja temišvarske biskupske kancelarije Mikole Lauša za vrijeme propovijedi.

Za kirvajsko veselje održano u centru sela, ispred Osnovne škole, pobrinula se formacija Milana Todora "Žička Bend" zajedno s poznatim pjevačima Ana Beța, Răzvan Timiș i Goran Cveje, a troškove za formaciju je pokrilo Zajedništvo Hrvata, koji inače plaća muziku za kirvaje u svim karaševskim mjestima.

Lina Tincul

U DUMBRAMI SIBIU

Dobro raspoloženje, muzika i kultura pružile su si ruku i ostvarile predivan ugođaj u unutrašnjosti Muzeja na otvorenom prostoru u Sibiu gdje je od 13. do 17. srpnja ove godine održana 7. edicija sveobuhvatnog festivala Astra Multicultural.

Na manifestaciji se okupilo više od 100 umjetnika, 22 ansambla i folklorne skupine te 50 tradicijskih obrtnika i gastronomskih stručnjaka iz različitih zajednica (Rumunji, Sasi, Mađari, Romi, Lipovci, Grci, Srbi, Hrvati, Slovaci itd.). Ovogodišnja edicija je privukla više od 7000 gledatelja u čuveni gradski muzej gdje je priređen veliki sajam obrtnika iz multietničkih zajednica, multietnički gastronomski maraton i festival multietničke tradicijske glazbe i plesova.

ASTRA Multicultural jedini je događaj takve veličine u Rumunjskoj koji generira organski razvoj ruralnog okoliša promicanjem i valoriziranjem postojećih resursa u različitim koegzistirajućim etničkim skupinama. Ujedno, to je jedini događaj koji u pravom smislu riječi povezuje urbanu sredinu s ruralnom, prenoseći jasnu, dostupnu poruku vezanu uz značaj Ciljeva održivog razvoja na razini zajednice. Događaj je, može se reći, multietnički simbol Rumunjske. Tema koju ASTRA Multicultural nameće u ovogodišnjem izdanju je „Pamćenje, integracija, prilagodljivost“. Događaj će započeti seminarom ASTRA Multicultural – Cultural Heritage. Vrijednost. Perspektive.

Multikulturalni sajam obrtnika plasirao je na tržište kvalitetne proizvode, autentične i reprezentativne, dok je multietnički gastro maraton posjetiteljima muzeja prezentirao prilagodljivost hrane svakom godišnjem dobu i situaciji u životu zajed-

nice. Gastronomske radionice bile su organizirane na sedam različitih točaka u Muzeju na otvorenom u Dumbravi Sibiului (sajam i šest tradicionalnih domaćinstava). Kuhari i domaćice iz manjinskih zajednica kuhali su po tradicionalnim receptima starim stotinama godina. Služeno je preko 400 porcija gulaša od ovčetine, tradicionalnih svinjskih kobasica, slovačkih knedli, čorbe od povrća, janječeg paprikaša, bijela pileća čorba, riblja čorba, juha od rajčica, jelo od pilettine s paprikom i pečenim rajčicama, mađarska juha od gljiva, ukrajinska juha od repe, teleći kotlet i raznih drugih gastronomskih delicija. Posjetioci muzeja su imali priliku degustirati i razne gastronomske specijalitete karaševskih Hrvata, među kojima karaševski janječji paprikaš vrlo posebnog okusa. Ovo tradicionalno domaće jelo od nježnog i sočnog janječeg mesa kuhanog na laganoj vatri su pripremili vrsni karaševski kuhari iz Jabalča Toma Ursul, Ion Beul i Ilija Filka.

Također, u „ASTRA Multicultural“ održan je multietnički festival tradicijske glazbe i plesa, na kojem su bili promovirani običaji, pjesme, plesovi, narodni instrumenti i narodna nošnja svake manjine ponaosob. Karaševska zora, uz pratnju žive glazbe, nastupila je dva puta za vrijeme ovogodišnjeg festivala tradicionalne multietničke glazbe i prikazala brojnoj publici iz Sibiu i gostima grada ljepotu karaševske pjesme i plesa i dio raskoši našega kraja. Osim folklornog ansambla Zajedništva Hrvata u

KRALJSKI DALMATIN, PRVE NOVINE NA HRVATSKOM JEZIKU

Kraljski Dalmatin, prve su novine na hrvatskom jeziku tiskane između 12. srpnja 1806. i 1. travnja 1810. godine.

Prvi broj novina «Il Regio Dalmata – Kraljski Dalmatin» tiskan je dana 12. srpnja 1806. godine. Tadašnja je francuska uprava za svoju novu pokrajinu pokrenula dvojezični službeni list. Odluku o pokretanju lista za Dalmaciju donio je sam car Napoleon i to pod prvotno određenim imenom Dalmata Veneto. Po vremenu izlaženja list je bio tjednik, čija je svaka stranica bila podijeljena na dva stupca. Na lijevoj je strani tiskan tekst na talijanskom jeziku, a na desnoj hrvatski tekst. Svaki broj imao je po osam stranica, a format je promijenio u dva navrata. Od prvog je broja izlazio subotom i tiskan je u tiskari Antona Luigia Battare u Zadru.

List je čitateljima već u prvom broju jasno dao do znanja da će talijanske tekstove (talijansko skazanje) prevesti na hrvatski jezik, jasno nazivajući hrvatski jezik njegovim pravim imenom (slauni Arvazki jezik).

Od 31. prosinca 1807. do 25. kolovoza 1809. list je izlazio petkom, no tada se počinje neredovito tiskati. Razlog tomu bili su austrijsko-francuski sukobi u tadašnjoj Dalmaciji. Neredovitost izlaženja lista posebno se očituje od Schönbrunnskog mira 14. listopada 1809., kojim je Austrija izgubila svoje povijesne pokrajine i čime počinje osnivanje Ilirskih provincija sa sjedištem u Ljubljani. Konačnim osnivanjem provincije i prenošenjem sjedišta uprave u Ljubljanu, Zadar je prestao biti glavni grad, a list je izgubio prvobitno značenje kao glasilo francuskih vlasti u okupiranim i anektiranim područjima.

List je izlazio u nakladi od 600 primjeraka, a godišnja pretplata iznosila je 12 mletačkih libara. Pretplata se mogla izvršiti i na tri, četiri i šest mjeseci, a pojedinačni je broj u prodaji stajao pet mletačkih soldina. List je imao prvenstveno propagandistički značaj, kao sredstvo za pridobivanje naklonosti tadašnje javnosti za Napoleonovu upravu na ovim prostorima, a objavljivao je službena priopćenja i razne upute i naredbe. Upute su se mahom odnosile na unaprijeđenja u gospodarstvu.

Teme koje je list pokrivao bili su članci iz područja demografije, gospodarstva, kulture, nabrazbe, odgoja, politike, poljodjelstva, povijesti, prava, religije, vojnih znanosti i zakonodavstva.[3]

Do ukidanja lista dolazi 1. travnja 1810. godine, pa su tako prve novine na hrvatskom jeziku izlazile samo tri godine, osam mjeseci i dvanaest dana. Ukupno je izišlo 176 brojeva „Kraljskog Dalmatina“, i to na 1392 stranice.

Prvi urednik „Kraljskog Dalmatina“ je bio dominikanac Nikola Dominik Budrović. On je bio ujedno i novinarom i prevoditeljem tog lista. Autor je prve vijesti na hrvatskom jeziku objavljene u novinama. To je bila vijest iz srpnja 1806. o oslobođanju Dubrovnika od opsade te radosti građana zbog tog. List su uređivali i pisac i publicist Bartolomeo Benincasa, zatim istaknuti hrvatski intelektualac iz Zadra Ivan Kreljanović Albinoni, a još su prevodili zadarski franjevci Andrija Kadčić, Paško Jukić. i Nikola Sandrić.

U Kraljskom je Dalmatinu objavljena i prva novinska recenzija jedne knjige. To je bilo u br. 38 iz 1808. u kojoj je prikazana hrvatska gramatika Grammatica della lingua illirica Franje Marije Appendinija.

Zbog činjenice da je list tiskan na hrvatskom jeziku, „Kraljski Dalmatin“ je bio dosta čitan među hrvatskim stanovništvom, rušeći duboko usađene predrasude određenih društvenih krugova, predrasude o hrvatskom jeziku kao manje vrijednom. Sama ova činjenica je uvelike pridonijela hrvatskom nacionalnom buđenju u Dalmaciji.

Kraljski je Dalmatin sudjelovao u stvaranju hrvatskog stručnog nazivlja na mjestima gdje to tada nije postojala hrvatska riječ. Njegovi su prevoditelji stvorili ove hrvatske riječi: filozof - mudrozanac, retorika - liposlovka, harmonija - skladnoglasje, elokvencija - hitroslovlje, akademija - mudroskupština, licej - mudroučionica, agrikultura - težaštvo, teatar - prikazalište, religija - bogoštovije, skretar - otajnik (tajnik), reforma - prinaprava i tako dalje.

Bogata zadarska tradicija izdavaštva nastavlja se 1832. godine pokretanjem novina na talijanskom i njemačkom jeziku «La Gazzetta di Zara», te novina na hrvatskom jeziku «Zora dalmatinska» iz 1844. godine. Od 1. ožujka 1862. godine u Zadru izlazi i «Narodni list» - najstarija živuća hrvatska novina.

Preuzeto iz hr.wikipedia.org

SRPANJ – MJESEC VISOKOG ŽUTOG ŽITA

Poznati je hrvatski pjesnik, Dragutin Tadijanović, napisao puno pjesama.

Veliki je broj njih posvećen njegovom rodnom kraju. Posebno odiše toplinom pjesma Visoka žuta žita:

Kada u rumene zore
Ili u jasna jutra
Prolazim
Poljima rosnim

Gdje mlad vjetar njiše teške klasove
Visokog žutog žita,
Izneneada stanem;
I gle!

Moje srce, od radosti, glasno kuca
Kao zlatan sat.

A polja se visokog žutog žita može, nasreću, još uvijek vidjeti i u našem kraju. U sredini smo ljeta, u mjesecu srpnju, žanje se žito. A žito će ove godine, prema prognozama stvarno biti zlata vrijedno. Jer kažu da će biti gladi, krize, recesije. I opet neki val pandemije. Stoga će one države koje imaju žito biti nekako zaštićene od naleta gladi, raznoraznih kriza itd.

Polja visokog žutog žita bila su brojnija nekada, u svakom je selu stroj za žetvu (kombajna) ostajala po nekoliko dana, danas imamo par njiva možda, nažalost. Da teško je obrađivati polja i njive, ali je kruh s naših njiva možda ipak slađi od gorkog kruha tuđine. Kako god teško bilo naši su ih stari očuvali, naša polja, njive i livade. Unatoč nevremenima, vrućinama ili drugim teškoćama. Jer i njima je bilo vruće, prevruće, ali su se ravnali prema kalendaru i nakon par teških radnih dana odmarali su poštujući blagdane narodnih svetaca. Jer srpanj ili juli mjesec je velikih vrućina, žetve i ujedno mjesec koji obiluje danima kada se ne smije raditi u polju ili oko kuće jer je u kalendaru tih dana navedeno ime nekoga sveca i "čuva se" od grmljavine, od štetočina itd.

Zašto se poštuju i čuvaju blagdani tih narodnih svetaca vidjet ćemo. Objašnjenja su nam dali naše bake i djedovi. Jer mudri su bili i mudri jesu. Sve treba započeti u ime Božje i njegovih svetaca.

Pa tako mjesec srpanj u našim krajevima započinje hodočašćem u najbliže nam hodočasničko mjesto, Mariju Čiklovu. Iako je relativno blizu, put je

dosta naporan i hoda se brzo. No unatoče velikim vrućinama i ove su se godine najhrabriji odlučili i pješčili Majci Božjoj Čiklovskoj.

Nakon hodočašća u Čiklovu započinju dani namijenjeni vrlo popularnim svecima. Prvi je Sv. Ilija Pro-

rok, a taj dan se ne radi zbog grmljavine, odnosno da tijekom cijele godine ljudi budu zaštićeni od opasnosti grmljavine i munje. Ujedno ga se moli i za dobru kišu. A kiša nam tako treba ove godine, cijelome svijetu koji se topi od nezapamćenih vrućina. Slijedi blagdan svete Marije Magdalene, pa blagdan svetog Jakova (ili Jakobov dan), pa sveti Joakim i Ana, roditelji blažene djevice Marije i na kraju mjeseca sveta Marta.

I tako, skoro pola mjeseca su nekada ljudi, naši stariji imali vremena da predahnu od teškog rada na polju, po suncu. I plastili su sena, vršili žita i sve ostalo. I bili su svi na okupu, bili su zajedno. Pogotovo oko Ilinadna bregovima su se čuli glasovi kosača, činile su se klake. I pila se hladna voda iz studenaca s naših bregov. I jela se hrana iz naših gradina, od naše živine i mare, i bilo je dobro. I nije bilo pandemija i toliko bolesti. Jer ljudi su se češće viđali, radili zajedno, pomagali jedni drugima, dijelili i dobre i manje dobre trenutke. Navečer selom su prolazila kola, kočije ili su ljudi išli pješice od salaša. Nije da napredak nije dobar, dobar je i potreban. Ali kada taj napredak u ime boljeg života odnese u daleke krajeve više od polovice stanovnika sela, onda da li je stvarno dobar? Na to može odgovoriti svatko od nas, kako osjeća i misli.

Prolazeći navečer selom tu i tamo se može sresti nekoga, nema nas. Hoćemo li opstati kao zajednica, hoće li naših sela biti za pedesetak godina? A kuće mirno stoje, prazne ili s ponekim unutra, isto kao i salaši, stoje i čekaju povratak svojih stanara. Barem za vrijeme godišnjih odmora da se naša mjesta opet donekle napune. Kao nekad....

Maria Lațchici

Rumunjskoj i drugih ansambala nacionalnih manjina, u okviru multietničkog festivala tradicijske glazbe i plesa nastupili su brojni solisti, vokalne skupine i grupe rumunjske tradicionalne glazbe.

Čuveni gradski Muzej na otvorenom prostoru prostire se na površini od 96 ha unutar prirodnog rezervata "Dumbrava Sibiului", gdje je i ove godine obnovljena fascinantna strana tradicionalne Rumunjske upravo harmonijom suživota rumunjske zajednice i zajednica etničkih manjina. Astra Multicultural je doprinio očuvanju i promicanju tradicijskih vrijednosti, kulturnog pamćenja koje pripada zajednicama prisutnima na manifestaciji. Interkulturalni dijalog bio je potaknut radnjama u koje su bili uključeni ljudi koji čuvaju tradicionalne vrijednosti različitih etničkih skupina na rumunjskom području što je stvorilo kontekste u kojima su posjetitelji mogli komunicirati s predstavnicima različitih zajednica i od njih preuzeti modele dobre prakse.

Sibiu, grad u središnjem dijelu Rumunjske i glavni grad županije Sibiu, jedan je od najvažnijih

kulturnih i religijskih centara Rumunjske, te je 2007. zajedno s Luxembourgom bio europski glavni grad kulture. Središte grada je jedan od najočuvanijih i najposjećenijih rumunjskih starih gradova. Postoji mnogo muzeja (najpoznatiji je Brukenthalov smješten u baroknoj palači), a neke od atrakcija grada su i masivna luteranska katedrala, sagrađena tijekom 13. - 15. stoljeća, pravoslavna saborna crkva, sagrađena 1906. po uzoru na istanbulsku Aja Sofiju i rimokatolička crkva iz 18. stoljeća.

Ivan Dobra

KARAŠEVSKA ZORA NA ŠURI

Karaševska zora je početkom mjeseca srpnja sudjelovala na festivalu Etnica koji je ove godine bio održan na obalama jezera Secu, u turističkoj atrakciji La Șura, daleko od gradske vrevi i buke. Sve do prošle godine, kada je preimenovan u Etnica, ovaj festival je bio poznat pod nazivom Dani Ričice, a tradicionalno mjesto održavanja bilo je u Parcul Tricolorul u Ričici. Do promjene mjesta održavanja manifestacije je došlo jer su u četvrti Victoria, gdje se nalazi navedeni park, u punom jeku radovi na modernizaciji mjesnog javnog prijevoza.

La Șura je od 1. do 3. srpnja postala mjesto u kojemu se slavila multikulturalnost, uz popularnu glazbu poznatih umjetnika i plesove najrepresntativnijih manjinskih ansambala iz naše županije,

prezentaciju narodnih našnji, kreativne radionice, ukusnu kuhinju i iznenađenja za djecu.

Aktivnosti tijekom festivala počimale su od 10.00 sati, a umjetnički programi, koji je svakog dana vodio Ioan Liut, počimali su od 19.00 sati.

Karaševska zora je nastupila prvoga dana festivala, a isti dan je nastupio i ansambl njemačkih narodnih plesova Enzian. U toj hrvatsko-njemačkoj večeri prisutni gledatelji su u hladu šume koja okružuje jezero Secu mogli pogledati još i zbor Franz Sturmer iz Ričice, muzičku formaciju Intermezzo, muzičku formaciju Žička Band, solisticu Snežanku Bošku i muzičku skupinu Zajedništva Hrvata pod vodstvom prof. Ionela Bonțua. Ljubitelji gastro delicija su čitavo vrijeme imali priliku degustirati gastronomske specijalitete vrijednih manjinskih kuhara, među kojima i tradicionalno jelo karaševskih Hrvata.

Ivan Dobra

CRONICARII DIGITALI ÎN COMUNITATEA CROATĂ

În luna iulie, timp de două săptămâni, echipa Cronicarilor Digitali, echipă formată din creatori de conținut și jurnaliști care promovează în mediul online obiectivele de patrimoniu din țara noastră, a pornit la drum într-o nouă aventură.

Anul acesta, echipa Cronicarilor și-a propus să descopere și să aducă în atenția publică cele mai noi ținuturi marcate pe Via Transilvanica, respectiv Terra Romana, Terra Banatica și Terra Dacica (județele Caraș-Severin, Mehedinți, Hunedoara și Alba) cu scopul de a dezvolta noi repere de călătorie culturală, cu acces la experiențe locale inedite. Poveștile adunate de către Cronicarii Digitali, pe parcursul a două săptămâni, vor intra în Rucsacul cu povestiri de pe Via Transilvanica, rucsac cu care fiecare călător se poate echipa înainte să străbată drumul care unește România, de la Nord, la Sud, prin cărarea marcată de voluntari și membri ai asociației Tășuleasa Social. Așadar, în luna iulie, peste 1000 de km au fost străbătuți pe jos sau cu mașina de jurnaliști, blogeri, influenceri, oameni care au trecut în 10 zile prin diferite comunități, au gustat din bogăția regiunilor României și au transmis mai departe trăirile lor. În septembrie, poveștile lor vor ajunge și la Muzeul Țăranului Român, într-un eveniment de trei zile deschis publicului larg.

Prin urmare, în drumul său, echipa Cronicarilor a poposit și în Carașova și Iabalcea cu scopul de a descoperi cultura locală, tradițiile și gastronomia specifică comunității croate din România. Timp de două zile, Cronicarii au străbătut drumurile care leagă cele două localități descoperind un ținut mirific, plin de povești, meșteșugari talentați, dar și bucătari iscușiți. Printre obiectivele turistice vizitate de către aceștia se numără biserica romano-catolică "Adormirea Maicii Domnului" din localitatea Carașova, Drumul Crucii și capela Kalvaria, locul de pelerinaj dedicat apariției Sfintei Fecioare la Lurd, morile de apă, Cetatea Carașovei, Peștera Comarnic, punctul de belvedere Groapa Iepii, precum și Sălașul cu Lavandă unde au fost ospătați cu diverse preparate tradiționale. La Sediul central al Uniunii Croaților din România au stat de vorbă cu redactorul-șef al publicației bilingve Hrvatska Grančica, portul popular carașovenesc le-a fost prezentat de către învățătoarea Maria Vlasici, iar despre istoria comunității noastre care trăiește pe meleagurile românești de mai bine de 700 de ani, reușind să-

OBILJEŽEN SVJETSKI DAN BAKA I DJEDOVA I STARIJIH OSOBA

Među mnoštvom obilježavanja raznih dana, majki, očeva, djece, učitelja, lječnika, ovo je druga godina kada se obilježava dan najmunđrijih među nama, dan naših baka i djedova.

Od prošle godine, Papa Franjo utemeljio je "Svjetski dan baka i djedova i starijih osoba" koji će se jednom u godini obilježavati u Rimokatoličkoj Crkvi. Neki od nas više nemaju majke i dede, preselili su se davno u nebeske visine, neki od nas imaju samo jednog od njih, odnosno samo baku ili djeda. A neki nemaju nijednog. I moja je baka Marta, čiji je blagdan krajem srpnja, početkom ove godine napustila ovaj svijet. Za većinu nas, koji smo imali sreće odrasti uz starije u obitelji, majke i dede su bili produžetak roditelja. Imali su više strpljenja s nama i postali su nam primjer u mnogim aspektima života. I moja je baka Marta, koja je početkom ove godine napustila ovaj svijet, za mene bila primjer ustrajnosti u molitvi i strpljenja, bila je kao svetička.

naše škole, nisu ni imali naše mogućnosti, ali imaju školu života, sa svim teškim periodima, kušnjama, preprekama. I što je najvažnije imaju strpljenje, dobru i toleranciju koja nama često nedostaje. Oni su naš korijen, naše ognjište, na kojemu još ima svijetla i vatre dok su oni živi. Znaju da upute one mlađe, samo da ih mlađi imaju strpljenja poslušati. Njima ne trebaju više toliko materijalne stvari koliko malo vremena za razgovor, da više vremena provedemo s njima. Stoga pronađimo malo više vremena za naše starije, pokažimo im da nam je stalo do njih.

Koliko je upravo djed značio našem poznatom pjesniku Milji Šeri svjedoči i ova pjesma iz njegove zbirke Karaševsko ogledalo vrišti:

Odošmo u Lackeš kod salaša
ja, deda, moji bajce i ujka,...

Svaki od nas ima puno uspomena od majke i dede. Stoga je Sveti Otac Papa odlučio da se njihov dan slavi četvrte nedjelje srpnja u katoličkim zajednicama diljem svijeta. Uvijek će to biti uoči blagdana Sv. Joakima i Ane, roditelja Bl. Djevice Marija i Isusove bake i djeda.

Bio je potreban taj dan da nas podsjeti na starije osobe, na njihovu važnost, na njihovu mudrost i iskustvo. Jer živimo u vremenu brzine, vremenu kada se naglasak stavlja na vanjsku ljepotu, na efikasnost. Tko više ima vremena slušati mudre riječi i savjete starijih? Sada su mlađi pametniji, snalažljiviji, produktivniji. I možda jesu u nekim stvarima.

Ali tko nam je usadio prve vrijednosti, moralne, društvene? Naši stari. Jer možda nemaju

smestili smo da kosimo naša
mesta, de popeva samo sojka;
Lepo, lagano, reč je dedina
brusi često kosu da te ujači...
da padne ova lepa padina
kaže deda, dok se ne zamrač!

Bajca moj zapali cigaru,
ja sam naj mlad, mora za vodu...
da idem na studenac u Klaru
dedina je reč sveta i u našim narodu!

Koliko toplo je Milja Šera pisao o svome djedu možete vidjeti ako čitate njegove pjesme u spomenutoj zbirci. Sigurno sam da bi svatko od nas barem nekoliko riječi zahvala imao za majku ili dedu. Stoga ćemo im samo poželjeti lijepu i mirnu starost i da ih Bog poživi.

Ivan Dobra

MISA U LURDSKOM SVETIŠTU

Velik broj vjernika iz karaševskih mjesta sudjelovao je u nedjelju 10. srpnja na Svetoj misi održanoj na otvorenom prostoru marijanskog svetišta u Karaševu.

Mnogi hodočasnici iz Klokotiča, Ravnika i Lupaka došli su u svetište pješice, a putem su molili i pjevali prikladne pjesme. Na početku Svete mise, koja je održana pred špiljom nebeske Majke blažene Djevice Marije, vlč. Nikola Lauš je pozvao vjernike neka mole Gospodina da udijeli mir usred boli rata u Ukrajini upravo kako je u zadnjim mjesecima tražio i papa Franjo i nebesku Majku da očuva naša karaševska sela i naš narod, kao i vjernike iz naših mjesta koji se nalaze izvan domovine.

Vlč. Lauš, ravnatelj temišvarske biskupske kancelarije, predvodio je euharistijsko slavlje uz koncelebraciju domaćeg župnika vlč. Petra Rebedžile, lupačkog župnika Đurđa Patašana, klokotičkog župnika Milana Sime, vlč. Nikalaus Lauša, superiora salvatorijanaca u Temišvaru i fra-tra Sorina Vrānceanula.

O Božjemu kraljevstvu, o ljubavi prema Bogu i prema bližnjemu svojem govorio je u propovijedi vlč. Đuređ Patašan. Lupački župnik je naglasio, između ostalog, da je Bog ljubav i da je nas stvorio za ljubav i zato da možemo ljubiti druge ostajući ujedinjeni s Njim. Ne možemo ljubiti Boga, a ne ljubiti bližnjega, i isto tako, ne možemo ljubiti bližnjega, a ne ljubiti Boga jer upravo ljubav prema Bogu i prema bližnjemu karakteriziraju pravoga kršćanina. „Dragi roditelji, lijepo je učiti djecu da mole i ljube Boga, ali ih svi zajedno moramo

naučiti da ljube i bližnjega svoga jer je to prava snaga vjernika. Uzalud idemo u crkvu i molimo Boga, ako naše srce ne želi pogledati bližnjega. Kada vidimo u svijetu toliko nepravde, moguće je da smo u velikoj mjeri i mi krivi jer zatvaramo oči i ne želimo pogledati pravdu. Isus nas uči da otvorimo oči. Biti kršćanin znači zauvijek znati što Bog od njega traži, a Bog traži od nas da ne zaboravimo dobra djela i bližnjega svoga, kome je potreban naš osmijeh, blizina i nježnost“, naglasio je vlč. Patašan.

Na samom kraju Svete mise, vlč. Petar Rebedžila zahvalio je svećenicima koji su došli proslaviti blagdan u čast Blažene Djevice Marije, a svima okupljenima je poručio da ustraju u vjeri i uvijek traže zagovor Djevice Marije jer bez Nje ne bi ostali kao pojedinci, kao narod i kao zajednica.

Među brojnim vjernicima koji su ove godine sudjelovali na Svetoj misi u Lurdskom svetištu u Karaševu bili su lupački načelnik Marijan Vlasić, karaševski načelnik Petar Bogdan i predsjednik Zajedništva Hrvata u Rumunjskoj Slobodan Gera, inače zastupnik hrvatske manjine u Rumunjskom parlamentu. Poodmakla dob i teškoće koja ona pretpostavlja spriječile su i ove godine, isto kao i lani, fra. Marija Jurišića da prebrodi dalek i naporan put iz Dalmacije kako bi prisustvovao Svetoj misi u karaševskom svetištu.

Podsjetimo, blagoslov lurdske špilje te kipova Gospe Lurdske i male Bernardice, koji su nam općina i župa Zmijavci iz R. Hrvatske velikodušno poklonili, održan je poslije Svete mise iz 16. srpnja 2007. godine. Tadašnju Svetu misu je slavio fra. Marijo Jurišić, tadašnji župnik Zmijavaca, a tijekom godina koje su sljedile, fra Mario je redovno dolazio u svetište karaševskih Hrvata, pun žara i života, unatoč odmakloj dobi i krhkom zdravlju. Osim što je aktivno sudjelovao u obnovi ovog marijanskog svetišta iz Karaševa, kako financijski tako i duhovno, neumorni fra. Marijo Jurišić je svojim dolascima u zadnjih petnaestak godina, probudio u nama jednu lijepu pobožnost prema djevici Mariji kao Lurdske gospi ovdje u našem mjestu, a to ne vrijedi samo za mještane Karaševa nego i za vjernike iz svih naših karaševskih sela.

Ivan Dobra

și păstreze limba, credința, valorile, dar și despre învățământul bilingv și educație, le-a vorbit profesorul de istorie, Gheorghe Iancov, secretar-general al UCR. Iscușiții bucătari, Lugojan Petru și Chicheș Nicolae din Vodnic, au pregătit la Muzeul Etnografic Central al Uniunii Croaților din România un delicios papricaș de oaie, iar ca desert invitații au putut gusta și renumiții „trupci” carașoveni, pregătiți cu mac, nucă și brânză dulce. Instrumentiștii ansamblului „Karaševska Zora”, sub conducerea profesorului Ionel Bonțu au încântat invitații cu un scurt moment muzical. Aceștia au interpretat câteva melodii croate foarte vechi, dar și o suită de melodii românești.

Via Transilvanica, proiect al organizației Tășuleasa Social, este cel mai puternic traseu de

călătorii tematice din România. Pe un parcurs de aproximativ 1.400 de kilometri, unește România de la Putna, la Drobeta Turnu Severin printr-o cărare marcată și amenajată. Acest traseu poate fi parcurs după voia călătorului, fie pe etape, fie în întregime, pe jos, cu bicicleta, sau chiar și călare. Drumul traversează zece județe, 60 de comunități și promovează valorile culturale, etnice, istorice și naturale și diversitatea României în spiritul „turismului lent”. Din 2021, Cronicarii Digitali derulează, în parteneriat cu Raiffeisen Bank, un proiect multianual tip rezidență itinerantă de digital storytelling pentru a pune în valoare patrimoniul cultural și antreprenoriatele în dezvoltare de pe Via Transilvanica.

Lina Tincul

ETNIČKA RAZNOLIKOST I INTERKULTURALNOST

Nacionalne manjine donose dodanu vrijednost, osiguravaju stabilnost i dugoročno stvaraju prednosti za društva u kojima žive, pri čemu je njihov doprinos kulturinom, znanstvenom i gospodarskom životu izuzetno značajan. Od tog su načela krenuli predstavnici Saveza Ukrajinaca u Rumunjskoj koji su od 24. do 27. srpnja u turističkom odredištu Jupiter u Constanți organizirali događaj „Etnička raznolikost i interkulturalnost među mladim pripadnicima nacionalnih manjina”.

manjinu. Svojim stavovima poticali su interkulturalni dijalog i poštivanje svih elemenata diferencijacije u tradiciji svakog etniciteta.

Trener i poduzetnik Luca Știrbăț održao je interaktivnu radionicu, na kojoj su mladi bili izazvani da identificiraju specifične probleme s kojima se suočavaju, aktivnost koja je izazvala reakciju i entuzijazam. Državni podtajnik unutar DRI Dincer Geafer i voditeljica Službe za programe i odnose s civilnim društvom i međunarodnim tijelima istog resora Liliana Bărbulescu predstavili su projekte koji

se provode u potpori kulturama nacionalnih manjina, prezentirali umjetničke izložbe sa specifičnim slikama etničkih zajednica koje postoje na nacionalnoj razini i uključili mlade ljude u konstruktivan i interkulturalni dijalog.

Na događaju su sudjelovali predsjednik Ukrajinske omladinske organizacije iz Rumunjske Mihai-Ciprian Lușcan te predstavnici Udruženja Makedonaca, Zajednice Lipovčana, Saveza Srba, Saveza Poljaka, Demokratskog saveza Slovaka i Čeha, Udruženja Talijana,

Romske stranke - Pro Europa i Zajedništva Hrvata u Rumunjskoj. Moderator obje konferencije bio je Fabian Popovici. Mladi i stariji, sudionici su zaključili da je multikulturalizam podjednako oblik definiranja individualnih identiteta i proces uspostavljanja međuetničke solidarnosti. Osim toga, u aktivnostima su sudjelovale i ukrajinske izbjeglice iz različitih dijelova zemlje.

Lina Tincul

Predsjednik Saveza Ukrajinaca u Rumunjskoj Nicolae-Miroslav Petrețchi, državni podtajnik u Odjelu za međuetničke odnose Dincer Geafer, državna tajnica Izabella-Maria Kacso-Doboly i državni podtajnik Bogdan-Florin Paraschiv - oboje iz Ministarstva obitelji, mladih i jednakosti prilika, govorili su mladima o važnoj ulozi koju imaju u procesu osiguravanja kontinuiteta kultura, jezika, tradicije i običaja specifičnih za svaku nacionalnu

NA KRAJU JOŠ JEDNE SEZONE

U 29. kolu 5. rumunjske lige Karaš-severinske županije Prolaz Karaševo je na svom igralištu pobijedio Croatiju iz susjednog Klokotiča s visokih 6-1.

Tri zgoditka za pobjedničku momčad postigao je Milovan Gera, po jedan Darko Frana, Bogdan Tinkul i Miodrag Bačuna, dok je pri rezultatu 1-0 zgoditak za izjednačenje zabio napadač gostiju Đuređ Domanjanc. Bio je to i jedini trenutak kada se moglo pomisliti da će hrvatski derby krenuti u neku rezultatsku neizvjesnost, no ubrzo je iz slobodnog udarca obrambeni igrač Bačuna zabio za novo vodstvo domaćih igrača. Zatim je igra gostiju uvelike pala i jedina neizvjesnost do kraja utakmice je bila samo koliko će uvjerljiva biti pobjeda Prolaza. Završilo je na kraju 6-1 uz brojne promašene prilike

igra i karakteristične su daleko višoj lizi. Isto se može reći i za neumornog Ivana Hacegana, standardno najboljeg veznjaka Prolaza, koji je na mnogim utakmicama donosio prevagu u korist svoje momčadi, kao i za napadača Milovana Geru, strijelca triju zgoditaka, koji nam često stvara dojam da može igrati sam protiv svih. Prava je šteta što se ovaj igrač nalazi pri samom kraju karijere, isto kao što je velika šteta što su mu brojne ozljede svojedobno onemogućile da zaigra i pokaže veliki nogometni talent u prvoj ili drugoj rumunjskoj lizi. Miodrag Bačuna je tijekom cijele sezone rastao iz utakmice u utakmicu i prava bi sreća bila kad bi ga Prolaz

domaćih igrača tako da su nakon posljednjeg sučevog zvižduka gosti slobodno mogli reći da su i dobro prošli. Utakmica protiv Croatije je bila i zadnja koju su nogometaši Prolaza odigrali u ovoj sezoni. U zadnjem, 30. kolu, igračima iz Karaševa su pripisana tri boda na zelenom stolu budući da se ACS Comorâște već ranije povukao iz natjecanja pa utakmica nije odigrana. Croatija nije bila Prolazove sreće. Nakon poraza u Karaševu, poražena je s 2-0 i u zadnjem kolu prvenstva, u utakmici koju je na domaćem igralištu odigrala protiv Vointe iz Răcășdie.

Vratar Prolaza Petar Domanjanc je lako riješio nekoliko poluprilike koje su za vrijeme karaševskog derbija stvorili nogometaši iz susjednog Klokotiča. Uostalom, ako je riječ o domaćem golmanu, već davno je svima očigledno da su njegovo poznavanje nogometa kao i kondicijska, tehnička i taktička pripremljenost odavno nadmašile nivo lige u kojoj trenutno

uspio zadržati u svojim redovima i u sljedećoj sezoni, pogotovo kad znamo da su za nogometne usluge ovog mladog nadarenog nogometaša zainteresirani brojni klubovi iz viših rumunjskih liga. Njegov zgoditak iz slobodnog udarca prelomio je rezultat utakmice između Prolaza i Croatije i taj gol nije bio nikakva slučajnost, kako bi netko neupućen u nogometne prilike mogao pomisliti na prvi pogled. Bačuna doista izvrsno izvodi slobodne udarce, njegovi razorni projektili s daljine nerijetko tresu grede protivničkim momčadima i prava su opasnost za svakoga vratara. Podsjećam ovom prilikom na zgoditak koji je Bačuna zabio, također iz slobodnog udarca, u 5-2 pobjedi protiv prvoplasiranog Minerula iz Dognjače u utakmici održanoj 13. ožujka ove godine na igralištu u Karaševu. S druge strane, veoma nas raduje činjenica što se u strijelce utakmice upisao i veoma mladi napadač Darko Frana, jedna od velikih nada karaševskog nogometa, a isto nas raduje

i zgoditak Bogdana Tinkula, inače profesora tjelesnog odgoja, koji uvijek kad je najpotrebnije iskoči u pomoć svoje momčadi.

Sve u svemu, svi igrači Prolaza su u utakmici protiv Croatije pokazali kvalitetnu i atraktivnu igru i zaslužuju iskrene čestitke. Međutim, neka nitko ne pomisli da postavu iz Karaševa krasi nekakav kontinuitet dobrih igara i da unutar naše momčadi uopće ne postoje problemi. Naprotiv, koliko god dobro igrali pred vlastitim navijačima, izuzev nekoliko utakmica u prvom dijelu kompeticije, toliko su naši nogometaši lake mete i gube kad igraju u gostima jer im nerijetko nedostaje igračkog kadra, odgovornosti i motivacije da bi nešto više napravili. To donekle objašnjava

i poziciju na ljestvici 5. lige, gdje Prolaz s 11 pobjeda, 13 poraza i 4 neodlučena rezultata zauzima 9. mjesto od ukupno 15 ekipa, s time što su se zadnje dvijeplasirane momčadi, Comorâște i Ghertiniș, već davno povukle s natjecanja. U takvoj konstelaciji stvari još i gore stoji i naša Croatija, koja zauzima 13. mjesto na ljestvici, uz 6. pobjede, 19 poraza i dva neodlučena rezultata. Sve u svemu, daleka su vremena kad su obje naše ekipe solidno igrale u 4. lizi, a ukoliko se nešto bitno ne promjeni u igračkom kadru i jedne i druge momčadi, onda će još i više vremena proći dok će gledatelji iz Karaševa i Klokotiča imati prilike gledati kvalitetnije gostujuće ekipe i nogomet na višoj razini.

Ivan Dobra

NATJEČAJ ZA NAJBOLJI NEOBJAVLJENI DRAMSKI TEKST

Hrvatsko narodno kazalište u Mostaru, u suradnji sa Središnjim državnim uredom za Hrvate izvan Republike Hrvatske, raspisuje Natječaj za najbolji neobjavljeni dramski tekst na hrvatskom jeziku za mlade autore do 35 godina.

Cilj je Natječaja unaprjeđenje hrvatske suvremene drame, povećanje mogućnosti profesionalnoga angažmana mladih autora/autorica, jačanje hrvatskoga zajedništva te očuvanje hrvatskoga jezika, kulture i identiteta.

Dramski tekst u elektroničkoj formi (MS WORD i pdf) potrebno je dostaviti do 1. listopada 2022. godine na adresu e-pošte: **natjecaj@hnkmostar.ba**

Rezultati Natječaja bit će objavljeni na službenim Internet stranicama HNK Mostar i Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske 15. prosinca 2022. godine. Nagrade

dodjeljuju Hrvatsko narodno kazalište u Mostaru i Središnji državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske.

Dramski tekst treba biti napisan na hrvatskom jeziku, on može pripadati bilo kojoj dramskoj vrsti ili žanru, ne može biti iz oblasti lutkarstva ili književnosti za djecu i ne može biti prethodno objavljen ili scenski insceniran. Pravo sudjelovanja na natječaju imaju sve punoljetne osobe do navršanih 35 godina starosti.

Autor ili autorica najboljeg dramskog teksta bit će proglašen laureatom Nagrade za najbolji neobjavljeni dramski tekst na hrvatskom jeziku za mlade autore do 35 godina, koja se sastoji od plakata i novčanog dijela nagrade u ukopnom neto iznosu od 1500 eura. Bit će dodijeljene plakate i novčane nagrade i autorima drugoplasiranog i trećeplasiranoga dramskog teksta u iznosu od 500 eura.

Redakcija